

29.7.2003

Syyskuussa postimerkkivihko mesenaateista, pimeässä loistavia majakkamerkkejä sekä yleispostimerkki puolukasta.

Syyskuun 10. päivänä julkaistaan kuusi postimerkkiä sisältävä vihko suomalaisista suurlahjoittajista, tieteen ja taiteen tukijoista. Merkit ovat 65 sentin arvoisia. Samanaikaisesti ilmestyy myös viisi 1. luokan ikimerkkiä sisältävä pienoisarppi Suomenlahden majakoista sekä 65 sentin arvoinen tarrapohjainen yleispostimerkki puolukasta. Arvo vastaa postikortin ja enintään 50 grammaa painavan kotimaan 1. luokan kirjeen postimaksua.

Muotokuvansa postimerkkiin syksyn vihkouutuudessa saavat vuorineuvokset **Emil Aaltonen** (1869-1949), **Amos Anderson** (1878-1961) ja **Heikki Huhtamäki** (1900-1970) sekä lisäksi maanviljelysneuvos **Alfred Kordelin** (1868-1917), kauppaneuvos **Juho Lallukka** (1852-1913) yhdessä puolisonsa **Marian** (1858-1923) kanssa ja merenkulkuneuvos **Antti Wihuri** (1883-1962) puolisonsa **Jennyn** kanssa.

Mesenaatteja -postimerkkivihkon on suunnitellut graafikko **Pekka Loiri**. "Paitsi näköisyyttä, olen muotokuvia laatiessani pyrkinyt tavoittamaan ja kuvaamaan tuntojani ja mielikuviani, joita muodostui tutkiessani kyseisten henkilöiden toimia mesenaatteina, kulttuurivaikuttajina ja ihmisinä", hän kertoo. "Pyrin löytämään kullekin kuvattavalle hieman toisistaan poikkeavan piirrosilmeen. Kuvat sidoin arkkikokonaisuudeksi käyttämällä samanlaista viivaa ja samoja piirrosvälineitä eli rasva- ja hiilikynää. Värityksen tein vesivärilaveerauksena. Käytin samaa tekniikkaa läpi koko työn. "

Myös merkeille valmistettu ensipäivänkuori ja -leima ovat Pekka Loirin käsialaa.

Postimerkkivihko maksaa 3,90 euroa.

Suomenlahden majakoista kertova pienoisarppi jatkaa vuonna 2001 alkanutta sarjaa, jossa kuvataan Suomenlahden historiaa sekä sen kulttuuri- ja luonnontieteellistä ympäristöä. Postimerkeissä ovat kuvattuina Harmajan, Russarön, Bengtskärin, Rönnskärin ja Söderskärin majakat.

Majakka-aiheisen pienoisarppin, kuten myös merkeille valmistetun ensipäivänkuoren ja -leiman ovat suunnitelleet graafiset suunnittelijat **Ari Lakaniemi** ja **Susanna Rumpu**. He esittelevät majakat 1900-luvun alkuvuosilta olevin piirroskuvin. Kuvat ovat silloisen Luotsi- ja majakkalaitoksen teettämästä, Suomen majakoita esittelevästä taulusta.

Suomen Posti Oyj

Postimerkkikeskus
Viestintä
Marja Pihlman
tiedotuspäällikkö

PL 2
00011 POSTI
Laippatie 4 B
Helsinki

puh. 020 451 5521
fax 020 451 5580
marja.pihlman@posti.fi
www.posti.fi

Majakoiden ympärillä myrskyävän öisen meren he ovat rakentaneet valokuvista. Pienoisarkissa on fosforointia ja näin majakkatorneista lähtevä kirkas valo loistaa pienoisarkissa – kuten oikeasti merelläkin - pimeässä. Pienoisarkki on tiettävästi maailman ensimmäinen pimeässä hehkuva majakka-aiheinen postimerkkijulkaisu.

Pienoisarkin yläosasta löytyvät majakoiden rakennusvuodet, sijainnit sekä korkeudet maanpinnasta mitattuina.

Pienoisarkki maksaa 3,25 euroa.

Syyskuun 10. päivänä ilmestyvä uusi yleispostimerkki kertoo tärkeästä talousmarjasta. Taiteilija **Pirkko Juvonen** on piirtänyt postimerkkiin asetelman puolukanvarvusta, puolukkamehua sisältävästä pullostasta ja kannusta.

Puolukka (*Vaccinium vitis-idaea*) on kanervakasveihin kuuluva, valoisien mäntykankaiden kasvi, joka antaa loppukesällä runsaan, helposti poimittavan sadon. Koristeelliset, punaiset marjat sisältävät paljon bentsoehappoa, teollisuudenkin käyttämää säilöntäainetta, minkä vuoksi ne säilyvät survoksena vaikka kevääseen asti. Marjoja voi myös pakastaa.

Puolukasta tehdään monenlaisia herkkuja: mehuja, hilloja, leivonnaisia, kiisseleitä, marmeladeja. Marjoja laitetaan salaatteihin, raasteisiin ja puuroihin ja niillä maustetaan erilaisia liharuokia. Puolukka tunnetaan myös rohtona. Kansanlääkinnässä marjoja on käytetty tulehduksen poistamiseen ja puolukanlehdistä valmistettua teetä muun muassa reuma- ja kihtisairauksien hoidossa.

Puolukanvarpu somistaa Pirkko Juvosen piirtämää ensipäivänkuorta, ensipäivänleiman aiheeksi hän on valinnut yksittäisen puolukankukan.

Lisätietoja: tuotepäällikkö Petri Pohjolainen, p.020 451 5572, gsm 040 753 8955

Postimerkkien kuvat löytyvät osoitteesta: www.waymaker.fi

Postimerkkivihko esittelee kahdeksan suomalaista suurlahjoittajaa.

Kauppaneuvos **Juho Lallukka** (1852-1913) aloitti 18-vuotiaana puotipoikana ja perusti oppivuosien jälkeen maakaupan Räisälään. Lallukka meni naimisiin talollisen tytär **Maria** Jääskeläisen (1858-1923) kanssa. Lallukat muuttivat Viipuriin, kun Juho avasi siellä kahden liikekumppaninsa kanssa suomalaisen tukkukaupan vuonna 1891. Yritys kasvoi yhdeksi alan suurimmista. Lallukka tuki muun muassa kansansivistystä, kirjallisuutta, taidetta ja nuorisoseuratyötä. Lallukoiden testamentin mukaisesti heidän perinnöllään ryhdyttiin ylläpitämään taiteilijakotia Helsingissä. Ensimmäiset asukkaat muuttivat uuteen taloon vuonna 1933.

Vuorineuvos **Heikki Huhtamäki** (1900-1970) lähti 16-vuotiaana Venäjälle oppimaan makeisten valmistusta. Hän meni naimisiin rikkaan nahkatehtailijan tyttären Signe Hagströmin kanssa. Appi auttoi vävypoikaansa liiketoimien alkuun. Kymmenessä vuodessa Huhtamäen makeistehdas kasvoi Suomen toiseksi suurimmaksi. Vuonna 1943 Signe ja Heikki Huhtamäki lahjoittivat Huhtamäki-yhtymän osake-enemmistön Suomen Kulttuurirahastolle. Huhtamäen tuen kohteena olivat myös Suomalaisuuden Liitto ja kansansivistysjärjestöt.

Kustavissa syntynyt merenkulkuneuvos **Antti Wihuri** (1883-1962) lähti jo 12-vuotiaana ensimmäisen kerran merille. Wihuri perusti oman varustamoyhtiön vuonna 1916. Neljä vuotta myöhemmin hän solmi avioliiton raahelaisen kauppiaan **Jenny Mäkelän** kanssa. Antti Wihuri laajensi liiketoimintaansa uusille alueille. Sodan puhjettua 1939 hän antoi maanpuolustukseen kaksi suurta rahalahjoitusta. Kolme vuotta myöhemmin Wihurit tekivät kauaskantoisen päätöksen heille tärkeiden Suomen kulttuuristen voimavarojen vahvistamiseksi. He perustivat Jenny ja Antti Wihurin rahaston, joka jakaa vuosittain apurahoja suomalaisen henkisen ja taloudellisen viljelyn edistämiseen.

Maanviljelysneuvos **Alfred Kordelin** (1868-1917) perusti 20-vuotiaana oman kauppapuodin Raumalle. Liiketoimet tuottivat niin hyvin, että hän avasi pian useita liikkeitä lähiseudulle. Kordelin toimi monilla teollisuudenaloilla ennen muuta sijoittajana. Parissakymmenessä vuodessa hänestä tuli yksi Suomen rikkaimmista miehistä. Alfred Kordelin kuoli 49-vuotiaana Mommilassa Suomen itsenäistymistä edeltäneessä kuohuntavaiheessa. Hän määräsi testamentissaan huomattavan osan omaisuudestaan muodostettavaksi Alfred Kordelinin yleiseksi edistys- ja sivistysrahastoksi, joka tukee tiedettä ja taidetta, kirjallisuutta ja kansansivistystyötä.

Kemiössä syntynyt vuorineuvos **Amos Anderson** (1878-1961) muutti Helsinkiin vuonna 1902 ja alkoi pian julkaista talouslehtiä. Anderson perusti mainos- ja ilmoitustoimisto Nordiska Annosbyrån ja Mercatorin kirjapainon. Kun nuori liikemies sai ostaa vuonna 1916 Tilgmannin kirjapainon osake-enemmistön, hänestä tuli maan suurin graafisen teollisuuden yrittäjä. Hufvudstadsbladet ja iltapäivälehti Svenska Pressen siirtyivät Andersonin omistukseen vuonna 1921. Perheetön suurliikemies perusti vuonna 1940 Föreningen Konstsamfundet -yhdistyksen, ja määräsi sen testamentissaan ainoaksi perijäkseen. Yhdistys tukee vuosittain apurahoilla suomenruotsalaista kulttuuria.

Vuorineuvos **Emil Aaltonen** (1869-1949, vuoteen 1890 Widell) syntyi Sääksmäellä ja haaveili sepän ammatista, mutta hentoisena hänet lähetettiin 13-vuotiaana suutarin oppiin. Emil Aaltonen perusti ensimmäisen kenkätehtaansa vuonna 1902. Hän oli ennakkoluulottomasti omistajana mukana myös konepajateollisuudessa ja uranuurtajana muoviteollisuudessa. Aaltonen perusti Emil Aaltosen Säätiön vuonna 1937. Se tukee apurahoilla suomenkielisten tutkijoiden luovaa tieteellistä tutkimustyötä.

Teksti Mariitta Hämäläinen

Majakat ovat kulttuurihistoriallisia nähtävyyksiä.

Rannoille ja luodoille pystytetyt majakkatornit ovat toimineet merenkulkijoiden paikanmäärittämissä yli kahden vuosituhannen ajan. Ne olivat luotettavimmat merenkulun turvalaitteet niin kauan kun laivojen navigointi perustui näköhavaintoihin. Vasta viime vuosikymmeninä majakoiden merkitys on vähentynyt elektroniikkaan ja satelliitteihin perustuvien paikannusjärjestelmien yleistymisen myötä.

Vanhojen kirkkojen ja linnojen tavoin majakat ovat tärkeitä kulttuurihistorian monumentteja. Monet niistä ovat nimekkäiden arkkitehtien ja rakentajien töitä. Meillä Suomessa majakoiden rakennuspiirustusten laidasta löytyvät muun muassa **Carl Ludwig Engelin, Ernst Lohrmannin, Axel Dahlströmin, Theodor Chiewitzin ja Einar Sjöströmin** nimet.

Suomenlahden majakoiden merkitys moninkertaistui 1800-luvun lopulla, kun ensimmäiset jäänmurtajat otettiin käyttöön ja meriyhteyksiä ulkomaille voitiin ylläpitää ympäri vuoden. Erityisen tärkeän tehtävän sai Russarön majakka, joka opasti laivat Hankoon, Suomen ainoaan talviseen henkireikään ulkomaille. Kauas ulkomeren partaalle työntyvinä etuvartioina Suomenlahden majakkasaaret ovat kokeneet erityisen konkreettisesti sodat. Rönnskärin majakkatornin vihollinen räjäytti jo Suomensodassa 1808 ja Krimin sodassa 1855. Bengtskärin majakka kärsi pahoja vaurioita molemmissa maailmansodissa. Jokaisen majakkasaaren silokallioihin ovat sekä oma väki että vieras sotaväki kalkutelleet ikävissään värssyjään ja nimiään.

Myös monet rauhanajan askareiden ja uurastusten jäljet ovat säilyneet majakkasaarillamme paremmin kuin mantereella. Entisaikojen majakkamiesperheiden karusta elämästä kertovat ankaralla raatamisella raivatut pienet peltotilkut kiviaitoineen ja venevalkamineen. Kaivotkin puuttuivat useimmilta majakkasaarilta. Sadevesi oli otettava tarkoin talteen.

Majakoiden henkilökuntana oli tavallisesti majakkamestari ja kolme tai neljä majakanvartijaa. Monet asuivat majakkasaarella perheineen. Asuntona oli hirsinen virkatalo. Monet niistä ovat säilyneet lähes alkuperäisessä 1800-luvun asussaan. Ainoastaan muutamalla majakkapaikalla, kuten Bengtskärissä, asuttiin itse majakkarakennuksissa. Väki pysytteli majakkasaarellaan useimmiten yli talvenkin, jolloin saatettiin joutua pitkiksi ajoiksi eristetyksi muusta yhteiskunnasta. Syrjäisimpien majakoiden henkilökunnalle maksettiin koko loppuvuoden palkkakin jo syyskuussa, jolloin he pystyivät hankkimaan talven yli riittävät muonavarat.

Nykyisin Suomen kaikki kuutisenkymmentä majakkaa ovat automatisoitu eivätkä niiden laitteistot tarvitse enää valvontaa ja huoltoa. Viimeinen majakanvartija **Evert Söderholm** Merenkurkun Norrskäristä siirtyi muihin tehtäviin vuonna 1987. Majakkalyhtyjen polttoaineena on käytetty öljyä ja asetyleenikaasua. Nykyisin ne toimivat aurinkopaneeleilla, tuuligeneraattoreilla tai valtakunnan sähköverkosta kaapelia myöten johdetulla virralla.

Majakkatornien ja majakkaväen virkarakennusten alkuperäinen käyttö loppui samalla kun majakat automatisoitiin. Pääosa majakoistamme on toiminnassa edelleenkin, mutta itse rakennusten hoito on asumattomuuden seurauksena jäänyt vähiin. Kosteaa meri-ilma nopeuttaa kylmilleen jätettyjen rakennusten rappeutumista.

Museovirasto inventoi 1990-luvun lopulla Merenkululaitoksen kanssa majakkasaarten rakennusperinnön ja selvitti majakkayhdyskuntien rakennusten historian ja kunnon. Samalla ryhdyttiin etsimään järkeviä ja toimivia käyttöratkaisuja, joilla rakennusten säilyminen voitaisiin turvata. Suomenlahden majakoista Bengtskär onkin jo pelastettu ennen muuta rouva **Paula Wilsonin** sisukkaan uurastuksen tuloksena ja kunnostettu matkailukohteeksi ja museoksi. Merenkululaitos on peruskorjannut muun muassa Rönnskärin, Porkkalan ja Harmajan majakkatornit. Myös Pohjanlahdella ja Saaristomerellä on useiden majakoiden rapistuminen saatu pysähtymään. Kunnostustyöt jatkuvat.

Majakoiden pelastusohjelma toteutettiin viime hetkellä. Nykyisin tilanne näyttää jo paljon paremmalta kuin esimerkiksi vuosikymmen sitten. Tähän suotuisaan

muutokseen on vaikuttanut kaikkialle maailmaan syntynyt majakkabuumi. Majakkalaitokset ovat havahtuneet huomaamaan, minkälaisia kansallisaarteita niillä on hallussaan, ja yhä useampia majakkatorneja on ryhdytty kunnostamaan nähtävyyksiksi ja matkailukohteiksi.

Teksti Seppo Laurell

Kirjallisuuslähteenä on käytetty Seppo Laurellin teosta Suomen majakat. Nemo. Helsinki 1999.